

**ONTWERP VAN DECREET TOT WIJZIGING VAN
ARTIKEL 1.2.2, 1.5.2.1, 1.5.3.2 en 1.6.1.1 VAN HET DECREET VAN 18 JULI
2003 BETREFFENDE HET INTEGRAAL WATERBELEID, GECOÖRDINEERD
OP 15 JUNI 2018**

Samenvatting

De waterbeleidsnota, een beleidsdocument dat wordt opgemaakt in uitvoering van het gecoördineerd decreet Integraal Waterbeleid, verwoordt de algemene visie van de Vlaamse Regering op het integraal waterbeleid.

Met voorliggend ontwerpdecreet krijgt de huidige waterbeleidsnota een nieuwe invulling als "legislatuurnota" voor water, waarbij minstens doelstellingen voor de verbetering van de waterkwaliteit, de vermindering van de overstromingsrisico's en de vermindering van de risico's op waterschaarste door droogte opgenomen worden, inclusief de structurele financiering die daarvoor beschikbaar gesteld wordt. Om beter aan te sluiten bij de inhoud wordt ook de naam aangepast naar 'Blue Deal'.

Met de opname van doelstellingen om water maximaal vast te houden en duurzaam te gebruiken in functie van een vermindering van de risico's op waterschaarste door droogte, met inbegrip van de strategieën die daarvoor gehanteerd worden, verankert de Blue Deal de verderzetting van de principes van de Blue Deal zoals in de zomer van 2020 werd uitgerold door de Vlaamse Regering.

De Vlaamse Regering keurt de Blue Deal uiterlijk één jaar na haar eedaflegging goed.

MEMORIE VAN TOELICHTING

I. ALGEMENE TOELICHTING

A. Situering

1. Dit decreet bevat regelgeving die deel uitmaakt van het beleidsveld leefmilieu en waterbeleid. De beleidsmatige doelstellingen die aan de oorsprong van dit decreet liggen zijn:

- De beleidsnota Omgeving 2019-2024:SD. 4 Naar een efficiënte en effectieve inzet van middelen in de watersector: het verankeren van de structurele financiering voor waterkwaliteit, overstromingen en waterschaarste en droogte in de waterbeleidsnota;
- De verderzetting van de Blue Deal, zoals in de zomer van 2020 werd uitgerold door de Vlaamse Regering, wordt verankerd.

B. Inhoud

Probleemstelling en omgevingsanalyse

De Waterbeleidsnota

2. De waterbeleidsnota bepaalt vandaag de krachtlijnen van de visie van de Vlaamse Regering op het integraal waterbeleid voor het Vlaams Gewest. De vaststelling door de Vlaamse Regering maakt dat alle relevante beleidsdomeinen betrokken zijn bij het uitzetten van de krachtlijnen van het integraal waterbeleid en zich engageren tot de uitvoering van deze krachtlijnen.

Vandaag is de waterbeleidsnota gekoppeld aan de zesjaarlijkse planningscyclus van de stroomgebiedbeheerplannen. Dit heeft als nadeel dat bij de start van een nieuwe Vlaamse Regering een gedragen, coherente, beleidsdomeinoverschrijdende visie op het waterbeleid en -beheer, en op de bijhorende noodzakelijke financiering, ontbreekt, wat verdere concretisering van beleidsinitiatieven en het bekomen van engagementen en financiering gedurende de legislatuur bemoeilijkt.

Beleidsmaatregelen en doelstelling

3. Met de koppeling van de waterbeleidsnota aan de vijfjaarlijkse beleidscyclus van de Vlaamse Regering en met de opname van de doelstellingen voor verbetering van de waterkwaliteit, vermindering van de overstromingsrisico's en vermindering van de risico's op waterschaarste door droogte, met inbegrip van de structurele financiering die daarvoor ter beschikking gesteld wordt, is een duidelijk kader beschikbaar voor de concretisering van beleidsinitiatieven en voor het bekomen van engagementen en financiering gedurende de legislatuur. Om beter aan te sluiten bij de inhoud wordt de naam waterbeleidsnota aangepast naar Blue Deal.

Impactanalyse

4. Dit ontwerp van decreet tot wijziging van het gecoördineerd decreet Integraal Waterbeleid heeft geen maatschappelijke impact. Het decreet heeft evenmin een impact op de grondrechten en op het gelijkheidsbeginsel.

Er is geen weerslag op het personeelsbestand of de personeelsbudgetten van de Vlaamse overheid, en ook niet op de lokale en provinciale besturen.

Implementatie

5. De Blue Deal en de herziening ervan wordt voorbereid door de Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid (CIW), zoals omschreven in de taakstelling van de CIW die is opgenomen in het besluit van de Vlaamse Regering d.d. 09/09/2005 betreffende de geografische indeling van watersystemen en de organisatie van het integraal waterbeleid.

De Vlaamse Regering keurt de Blue Deal uiterlijk één jaar na haar eedaflegging goed en maakt deze bekend.

C. Totstandkomingsprocedure

Het bijgaande ontwerp van decreet werd aangepast aan het wetgevingsadvies nr. 2023/143 van 14 april 2023.

Op 11 april 2023 werd het advies van de Inspectie van Financiën ontvangen.

Op 29 juni 2023 verleenden de strategische adviesraden Mina-Raad, SERV en SALV een gezamenlijk advies.

[Verwerking van het gezamenlijk advies van Minaraad, SERV en SALV van 29 juni 2023](#)

a. Aanbevelingen m.b.t. de verankering van de principes voor het hele beleid

Aanbeveling 1

De Raden vragen om de inhoudelijke uitgangspunten die ten gronde liggen aan de oorspronkelijke Blue Deal op een meer fundamenteel niveau te verankeren door deze op te nemen in het hoofdstuk II 'Voorwerp, doelstellingen en beginselen' van het Waterwetboek, waardoor deze doorwerking vinden op het waterbeleid in zijn geheel, en niet enkel op de *vernieuwde Blue Deal*.

Antwoord:

De uitgangspunten van de initiële Blue Deal zijn -zij het in algemenere bewoordingen- terug te vinden in artikel 1.2.2. dat de doelstellingen van het integraal waterbeleid beschrijft. Duurzaam watergebruik, een duurzaam beheer van de oppervlakte- en grondwatervoorraden, het zoveel mogelijk behouden en herstellen van de natuurlijke werking van watersystemen, het zoveel mogelijk vasthouden, hergebruiken en infiltreren van hemelwater, zoveel mogelijk ruimte bieden aan water zijn doelstellingen die vermeld staan. Op basis van de uitgangspunten van de initiële Blue Deal is wel een verdere concretisering wenselijk van de doelstelling 'duurzaam watergebruik in functie van een duurzaam beheer van de voorraden aan oppervlakte- en grondwater' en van de doelstelling m.b.t. 'het voorkomen, beperken en ongedaan maken van verdroging in functie van het terugdringen van het risico op waterschaarste'. Artikel 1.2.2. van het Waterwetboek wordt in die zin aangepast.

b. Aanbevelingen voor het bekomen van een duidelijkere relatie tussen langetermijnperspectief, maatregelenprogramma's en budgetten

Aanbeveling 2

De Raden dringen aan op een visie en doelstellingen voor de lange termijn. Ze wijzen daarbij op de nood vanuit maatschappelijk oogpunt aan een langetermijnperspectief in het waterbeleid dat zorgt voor continuïteit over de legislaturen heen, aangezien de uitdagingen van die aard zijn dat oplossingen binnen één legislatuur zelden volstaan.

Naar inhoud toe moeten zowel de waterketen, het beheer van oppervlakte- en grondwater, aspecten inzake infiltratie en drainage en het (klimaat)robuuster maken van de watervoorziening en het watersysteem zelf aan bod komen.

Ze vermelden daarbij dat veel inzichten reeds neergeschreven zijn in diverse documenten zoals de derde waterbeleidsnota, de Blue Deal, het Vlaams

Adaptatieplan en het advies 'Weerbaar Waterland', maar dat de onderlinge verhoudingen en relaties niet altijd duidelijk zijn. Ze sluiten zich dan ook aan bij de aanbeveling uit het advies 'Weerbaar Waterland' dat dit zich moet vertalen in concrete doelstellingen met een doorkijk op de financiering.

Antwoord:

Zoals aangegeven in artikel 5 moeten de doelstellingen van de *vernieuwde Blue Deal* minstens invulling geven aan de Europese kaderrichtlijn Water en haar dochterrichtlijnen, de Europese Overstromingsrichtlijn en aan de principes van de initiële Blue Deal. Zoals de Raden in hun advies meegeven kunnen die richtlijnen opgevat worden als Europese langetermijnperspectieven. Ook de structurele aanpak van waterschaarste en droogte die de initiële Blue Deal beoogt, kan beschouwd worden als een na te streven langetermijndoelstelling. In die zin is het logisch dat de visie en doelstellingen van de *nieuwe Blue Deal* ook verder kijken dan de komende legislatuurperiode. Dit zal verduidelijkt worden in het artikel dat de inhoud van de *nieuwe Blue Deal* omschrijft. .

Daarnaast worden binnen de administratie de voorbereidingen getroffen om invulling te geven aan de aanbeveling uit het advies 'Weerbaar waterland' m.b.t. de uitwerking van heldere, geïntegreerde en taakstellende waterdoelen. Het resultaat van deze oefening zal meegenomen worden in de *nieuwe Blue Deal*.

Aanbeveling 3

De Raden zien een risico op verhoogde complexiteit en planlast aangezien zowel de *nieuwe Blue Deal*, als de stroomgebiedbeheerplannen concrete doelstellingen, maatregelen en uitspraken over financiering zullen bevatten, waarbij de stroomgebiedbeheerplannen 6-jaarlijks opgesteld worden (gekoppeld aan de kaderrichtlijn Water en de Overstromingsrichtlijn) en de *nieuwe Blue Deal* 5-jaarlijks (gekoppeld aan de beleidscycli van de Vlaamse regeringen).

Antwoord:

Zoals in de memorie van toelichting aangegeven, blijft de nieuwe Blue Deal als beleidsdocument mee sturend voor de stroomgebiedbeheerplannen. De asynchronisatie als gevolg van het verschil in duur van de cycli voor de Blue Deal en de waterbeheerplanning kan opgevangen worden door in de stroomgebiedbeheerplannen - indien nodig - een herziening van de Blue Deal op te nemen.

Aanbeveling 4

De Raden vragen om de *nieuwe Blue Deal* op te vatten als een beleidsdomein overschrijdende beleidsnota, waarbij ze verwijzen naar de meerwaarde van dergelijke nota mits deze zal zorgen voor een betere coördinatie van de beoogde maatregelen en budgetten over beleidsdomeinen heen, het gehele waterbeleid bestrijkt (dus zowel waterkwaliteit, overstromingen als het beleid inzake droogte en waterschaarste) en ook zal toelaten om kostenefficiënter te werken.

Antwoord:

Het beleidsdomeinoverschrijdend karakter volgt uit artikel 1.6.1.1. van het Waterwetboek waarin gesteld wordt dat de *nieuwe Blue Deal* de krachtlijnen vastlegt van de visie van de Vlaamse Regering op het integraal waterbeleid voor het Vlaamse Gewest. In de memorie van toelichting wordt verduidelijkt dat het net de doelstelling is van de *nieuwe Blue Deal* om een gedragen, coherente, beleidsdomeinoverschrijdende visie op het waterbeleid en -beheer, en op de bijhorende noodzakelijke financiering, uit te werken. De voorbereiding binnen de

Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid (CIW) (geregeld via het organisatiebesluit) en de vaststelling door de Vlaamse Regering maakt dat alle relevante beleidsdomeinen betrokken zijn bij de *nieuwe Blue Deal* en zich engageren tot de uitvoering ervan.

Aanbeveling 5

De Raden vragen om zowel de inhoudelijke scope, het beleidsdomeinoverschrijdend karakter als de link met de lange termijn op te nemen in de decreetstekst. Ze geven daarbij aan dat er dient over gewaakt te worden dat de drie aspecten (waterkwaliteit, overstromingen, waterschaarste en droogte) gelijkwaardig in de *nieuwe Blue Deal* aan bod komen, en dat best ook wordt toegevoegd welke beleidsdomeinen minstens betrokken dienen te worden.

Verder vragen de Raden garanties dat de *nieuwe Blue Deal* duidelijk maakt welke de financiële middelen zijn die de Vlaamse Regering zal vrijmaken binnen de verschillende beleidsdomeinen. Daarbij is het voor de Raden belangrijk dat ook duidelijkheid gegeven wordt over de instrumenten, en dat er afstemming gebeurt, zodat het geheel leidt tot een coherente en kostenefficiënte aanpak.

Antwoord:

Zoals aangegeven in het antwoord bij aanbeveling 4 volgt het beleidsdomeinoverschrijdend karakter uit het feit dat de *nieuwe Blue Deal* de visie vertolkt van de Vlaamse Regering. De voorbereiding binnen de CIW garandeert de betrokkenheid van de diverse beleidsdomeinen.

Wat betreft de link met de lange termijn wordt verwezen naar het antwoord bij aanbeveling 2.

Wat betreft de vraag naar garanties dat de *nieuwe Blue Deal* zal duidelijk maken welke financiële middelen de Vlaamse Regering zal vrijmaken binnen de verschillende beleidsdomeinen, wordt verwezen naar artikel 3 van voorliggend wijzigingsdecreet. Daarin staat aangegeven dat de Blue Deal minstens de doelstellingen en de structurele financiering die ter beschikking gesteld wordt voor zowel de verbetering van de waterkwaliteit, vermindering van de overstromingsrisico's, als voor vermindering van de risico's op waterschaarste door droogte vermeldt. De *nieuwe Blue Deal* is een document van de voltallige Vlaamse Regering. Het is dan ook de taak van de bevoegde ministers om er voor te zorgen dat er vanuit de verschillende beleidsdomeinen voldoende middelen beschikbaar worden gesteld in het kader van de nieuwe Blue Deal.

Aanbeveling 6

De Raden vragen om al vroeg in het proces inspraak te krijgen, meer specifiek op het voorstel dat de CIW ontwikkelt, dit is voordat de eerste principiële goedkeuring door de Vlaamse Regering plaatsvindt.

Antwoord:

Het decreet vermeldt enkel de formele advisering. Dit neemt niet weg dat - naar analogie met de 3de waterbeleidsnota en andere processen binnen de CIW - de strategische adviesraden ook betrokken worden bij de voorbereiding. Bij de opstart van de voorbereiding van de *nieuwe Blue Deal* zal de CIW daartoe de nodige initiatieven nemen, onder meer via de klankbordgroep van de CIW met de strategische adviesraden.

c. Aanbevelingen om stappen te zetten naar een structurele financiering

Aanbeveling 7

De Raden vragen om verdere stappen te zetten naar een meer structurele financiering van het waterbeleid en verwijzen in dit kader naar de aanbeveling van het advies 'Weerbaar Waterland' m.b.t. legislatuuroverschrijdende financiering. Ze motiveren deze vraag vanuit het feit dat ook inspanningen verwacht worden van lokale besturen, organisaties, bedrijven en burgers waardoor behoefte is aan duidelijkheid over doelen en financiering over een langere termijn dan een legislatuurperiode. Een roadmap of soortgelijk instrument zou beter inzicht kunnen geven in de nodige investeringen in infrastructuur (zowel 'grijze' als 'blauwgroene') en duidelijkheid brengen over de wijze van financiering (Vlaamse begroting, Europese middelen, waterfactuur, eigen investeringen, ...).

Antwoord:

Binnen de CIW is in het najaar 2022 een projectgroep opgestart die aan concrete voorstellen werkt om de financiering van het waterbeleid structureel te versterken en bij te sturen. De projectgroep zal verschillende financieringsmechanismen onder de loep nemen en de potenties ervan evalueren. De resultaten van de besprekingen binnen de projectgroep zullen input vormen voor de *nieuwe Blue Deal*.

Aanbeveling 8

De Raden vragen om bij het transitietraject in aanloop naar de volgende generatie stroomgebiedbeheerplannen ook aandacht te hebben voor de rol die de huidige waterbeleidsnota vervult als overlegde tussenstap tussen de fase van probleemanalyse (waterbeheerkwesties, technische en socio-economische analyses, evaluatie van voorgaande plannen) en de fase van het formuleren van acties en maatregelen in de stroomgebiedbeheerplannen. Ze geven daarbij aan dat op zijn minst een actualisering van de visie uit de *nieuwe Blue Deal* aan de orde lijkt.

Antwoord:

Wat betreft de relatie tussen de *nieuwe Blue Deal* en de stroomgebiedbeheerplannen, wordt verwezen naar het antwoord bij aanbeveling 3.

Het is logisch dat het transitieproject voor de volgende generatie stroomgebiedbeheerplannen, dat momenteel binnen de CIW vorm krijgt, maximaal rekening houdt met relevante ontwikkelingen, zoals de omvorming van de waterbeleidsnota tot een Blue Deal.

D. Bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest

Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

II. Toelichting bij de artikelen

Artikel 1. Dit artikel heeft geen nadere toelichting.

Artikel 2. Om de uitgangspunten voor een structurele aanpak van waterschaarste en droogte beter te laten doorwerken op het waterbeleid in zijn geheel worden de doelstellingen voor het integraal waterbeleid die opgenomen zijn in artikel 1.2.2 van het Waterwetboek geconcretiseerd op basis van de principes van de initiële Blue Deal uit 2020.

Aan de doelstelling 'duurzaam watergebruik in functie van een duurzaam beheer van de voorraden aan oppervlakte- en grondwater' wordt toegevoegd dat onder een duurzaam watergebruik door de sectoren minstens minder en een efficiënter gebruik van grondwater, oppervlaktewater en hemelwater alsook waterhergebruik begrepen wordt.

Aan de doelstelling die betrekking heeft op het 'voorkomen, beperken en ongedaan maken van verdroging in functie van het terugdringen van het risico op waterschaarste' wordt toegevoegd dat het voorkomen, beperken en ongedaan maken van verdroging door het vasthouden van water minstens infiltratie van hemelwater, bufferen van hemelwater en oppervlaktewater, behoud en herstel van grondwater en van natte natuur, valleierherstel en ruimte voor water inhoudt.

Artikel 3. Het is de Vlaamse Regering die de krachtlijnen van het integraal waterbeleid bepaalt en daartoe een Blue Deal vaststelt.

Artikel 4. Wat de taakstelling van de bekkenbesturen betreft, wordt de advisering door de bekkenbesturen van de waterbeleidsnota geschrapt, aangezien de Blue Deal, de nieuwe benaming voor de waterbeleidsnota, als doelstelling heeft om een generieke visie op het integraal waterbeleid voor het Vlaamse Gewest in zijn geheel weer te geven, en omdat de entiteiten die vertegenwoordigd zijn in de bekkenbesturen ook een vertegenwoordiging hebben in de CIW die het ontwerp van de Blue Deal voorbereidt (hetzij rechtstreeks, hetzij via hun koepelorganisatie)

Artikel 5. De naam, inhoud en procedure van de waterbeleidsnota worden aangepast. Er wordt ervoor gekozen om de Blue Deal, de nieuwe benaming voor de waterbeleidsnota, te koppelen aan de vijfjaarlijkse beleidscyclus van de Vlaamse Regering. De Blue Deal wordt als het ware een soort "legislatuurnota" voor water voor de volledige regeerperiode.

Dit betekent dat De Blue Deal losgekoppeld wordt van de zesjaarlijkse cyclus van de waterbeheerplanning. Het overzicht van de belangrijkste waterbeheerkwesties - een voorbereidend document van het stroomgebiedbeheerplan, dat overeenkomstig de kaderrichtlijn Water elke zes jaar moet gepubliceerd worden en voor opmerkingen ter beschikking gesteld van het publiek én dit minstens twee jaar voor het begin van de periode waarop de Blue Deal betrekking heeft - zal bijgevolg niet langer deel uitmaken van De Blue Deal, zoals dat vandaag wel het geval is in de waterbeleidsnota.

Door de loskoppeling van de zesjaarlijkse cyclus van de waterbeheerplannen wordt geschrapt dat het overzicht van de belangrijkste waterbeheerkwesties onderdeel uitmaakt van De Blue Deal en dat de Vlaamse Regering ook krachtlijnen per stroomgebied vaststelt.

Naast de krachtlijnen van het integraal waterbeleid geeft De Blue Deal ook aan in hoeverre deze krachtlijnen afgestemd zijn op gewestelijke beleidsplannen. Dit bevordert de onderlinge afstemming van de belangrijkste, bij het integraal waterbeleid betrokken beleidsdomeinen en planfiguren. Het Vlaamse

Klimaatadaptatieplan en de Blue Deal zoals deze in de zomer van 2020 werd uitgerold door de Vlaamse Regering, worden toegevoegd als beleidsdocumenten waarmee in het bijzonder afstemming moet gerealiseerd worden.

Verder wordt de minimale inhoud van De Blue Deal verduidelijkt. In De Blue Deal worden de krachtlijnen op het te voeren integraal waterbeleid verder geconcretiseerd in doelstellingen voor verbetering van de waterkwaliteit, vermindering van de overstromingsrisico's en vermindering van de risico's op waterschaarste door droogte. Ook de financiering die ter beschikking gesteld wordt voor verbetering van de waterkwaliteit, vermindering van de overstromingsrisico's en vermindering van de risico's op waterschaarste door droogte wordt in de Blue Deal vermeld.

De doelstellingen moeten voldoende ambitieus zijn en minstens invulling geven aan de Europese Kaderrichtlijn Water en haar dochterrichtlijnen, de Europese Overstromingsrichtlijn en de principes van de Blue Deal, zoals in de zomer van 2020 werd uitgerold door de Vlaamse Regering. Waar voor verbetering van de waterkwaliteit en vermindering van de overstromingsrisico's doelstellingen opgenomen zijn in Europese richtlijnen is dit voor het beperken van de waterschaarste- en droogterisico's op vandaag nog niet het geval. Vandaar dat expliciet vermeld wordt dat de Blue Deal, om de risico's op waterschaarste door droogte te verminderen, minstens beleidslijnen en maatregelen moet bevatten om water maximaal vast te houden en duurzaam te gebruiken. Voor het vasthouden van water gaat het minstens over infiltratie van hemelwater, bufferen van hemelwater en oppervlaktewater, behoud en herstel van grondwater en van natte natuur, valleierherstel en ruimte voor water. Voor duurzaam watergebruik door de verschillende sectoren gaat het minstens over minder en efficiënter gebruik van grondwater, oppervlaktewater en hemelwater alsook over waterhergebruik. Via de Blue Deal wordt zodoende een verderzetting van de principes van de Blue Deal zoals in de zomer van 2020 werd uitgerold door de Vlaamse Regering, verankerd.

Aangezien zowel de Europese waterrichtlijnen als de structurele aanpak van waterschaarste en droogte kunnen beschouwd worden als een na te streven langetermijndoelstelling is het logisch dat de visie en doelstellingen van de Blue Deal ook een doorkijk geven naar de langere termijn.

Door aan de Vlaamse Regering de machtiging te geven om nadere regels voor de inhoud van de Blue Deal uit te werken, wordt de garantie geboden dat de Blue Deal ten alle tijden kan inspelen op nieuwe ontwikkelingen of noden op het vlak van integraal waterbeleid.

Als beleidsnota voor het integraal waterbeleid wordt de Blue Deal gekoppeld aan de vijfjaarlijkse gewestelijke beleidscyclus. Uiterlijk één jaar na haar eedaflegging keurt de Vlaamse Regering de Blue Deal goed en maakt ze deze bekend.

Als beleidsdocument blijft de Blue Deal mee sturend voor de stroomgebiedbeheerplannen. De asynchronisatie als gevolg van het verschil in duur van de cycli voor de Blue Deal en de waterbeheerplanning kan opgevangen

worden door in de stroomgebiedbeheerplannen - indien nodig - een herziening van de Blue Deal op te nemen, onder meer op basis van de waterbeheerkwesties.

Aangezien de Blue Deal een beleidsnota is, wordt geen consultatie van het publiek of brede maatschappelijke bevraging voorzien zoals bij de stroomgebiedbeheerplannen. Het ontwerp van de Blue Deal wordt wel ter advies voorgelegd aan de bij het integraal waterbeleid betrokken strategische adviesraden.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Jan JAMBON

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme,

Zuhal DEMIR